

Закон о искоришћавању водних снага, 1932.

Садржај

Прва глава. Опште одредбе (§ 1–10)

Друга глава. Извлаштење (експропријација) и накнада штете (§ 11–14)

Трећа глава. Надлежност власти (§ 15–22)

Четврта глава. Поступак за давање одобрења претповластица и повластица

А. Одобрења државним установама (§ 23)

Б. Претповластица (§ 24–30)

В. Повластице за постројења из § 17а (§ 31–50)

Г. Повластице за постројења из § 17б (§ 51–52)

Д. Престанак повластице (§ 53–58)

Пета глава. Особене одредбе (§ 59–69)

Шеста глава. Казне (§ 70 и 71)

Седма глава. Прелазне и завршне одредбе (§ 72–81)

182.СВ.

ЗБИРКА ЗАКОНА

протумачених судској и администра-
тивној праксој

Издаје Др. ГОЈКО НИКЕТИЋ

СВ.182.

Уведено у нови инвентар бр. ~~1909~~

1 јануара 1942 год.

Београд.

ЗАКОН

О ИСКОРИШЋАВАЊУ

ВОДНИХ СНАГА

ОД 30. ЈУНА, 1931. III ГОДИНЕ

БЕОГРАД

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА

1. КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 1.

1932

САДРЖАЈ

	Страна
Прва глава. Опште одредбе (§ 1—10) . . .	5
Друга глава. Извлаштење (експропријација) и накнада штете (§ 11—14)	11
Трећа глава. Надлежност власти (§ 15—22)	14
Четврта глава. Поступак за давање одо- брења претповластица и повластица	17
А. Одобрења државним установама (§ 23)	17
Б. Претповластица (§ 24—30)	18
В. Повластице за постројења из § 17а (§ 31—50)	22
Г. Повластице за постројења из § 17б (§ 51—52)	39
Д. Престанак повластице (§ 53—58)	40
Пета глава. Особене одредбе (§ 59—69)	44
Шеста глава. Казне (§ 70 и 71)	48
Седма глава. Прелазне и завршне одредбе (§ 72—81)	49

ЗАКОН

о искоришћавању водних снага

од 31. јуна, 1931. — III год.

Прва глава. Опште одредбе

§ 1. — (1) Водним снагама на јавним водама располаже држава.

(2) Подизање постројења за искоришћавање водних снага на свима водама и надзор над истима вршиће се по прописима овога Закона.

§ 2. — (1) За подизање постројења за искоришћавање водних снага на јавним водама даваће се државним установама одобрења на неограничено време, а свима осталим повластице са ограниченим временом трајања.

(2) За подизање постројења за искоришћавање водних снага на приватним водама даваће се одобрење на неограничено време.

§ 3. — (1) Државне установе имају првенство на искоришћавање водних снага на јавним водама. У колико држава не иско-

ристи ове снаге, даваће их у искоришћавање другима путем повластица.

(²) Када више њих траже повластицу за искоришћавање једне водне снаге, повластица ће се дати ономе, чије ће постројење рационалније искоришћавати ту снагу, а ако би постројења више молилаца подједнако рационално искористила водну снагу, повластица ће се дати ономе, чије ће постројење бити од веће и општије јавне користи.

(³) Ако је ова корист једнака, повластица ће се давати у погледу првенства овим редом: банским установама, општинама, водним и другим привредним задругама, а по том приватним предузећима или појединцима.

(⁴) Банске установе, општине, водне и друге привредне задруге имају првенство само онда, ако им је већи део водне снаге потребан за њихове јавне сврхе односно за потребе њихових задругара.

(⁵) Између више приватних предузећа и појединаца првенство има власник земљишта, на коме ће се подићи брана са постројењима, па власници земљишта више бране, затим власници земљишта ниже бране дуж заузете деонице водног тока и најзад остали.

§ 4. — Средња бруто јачина постројења је производ из количине средње, деветомесечне радне воде т.ј. количине воде, која траје најмање девет месеци, и одговарајућег бруто пада то јест висинске разлике ниво-а воде у горњој и доњој вади непосредно код воденице (хидро-централне) при деветомесечној радној води.

§ 5. — Постројења за искоришћење водних снага морају бити пројектована и изведена тако:

- 1) да не угрожавају јавну безбедност;
- 2) да рационално искоришћују најмање снагу деветомесечне воде на заузетој деоници;
- 3) да не спречавају пролаз количине воде потребне за пиће и остале домаће потребе околног становништва;
- 4) да не спречавају пролаз количине воде потребне за наводњавање земљишта поред заузете деонице водног тока, у колико за то постоји потреба и стварна могућност употребе;
- 5) да не спречавају протицање велике воде и леда и не проузрокују штетне поплаве прибрежног земљишта;
- 6) да успоравањем и повишавањем висине воде не проузрокују подбарност земљишта дуж заузете деонице водног тока као и дуж горње и доње ваде пројектованог постројења;
- 7) да на пловним и сплавним рекама не спречавају пловидбу и сплаварење;
- 8) да не спречавају пролаз риба, где је то потребно;
- 9) да не буду на сметњи извођењу других техничких грађевина и радова од општег интереса на заузетој деоници водног тока или поред ње;
- 10) да не погоршавају здравствене прилике околине и не уништавају природне лепоте;
- 11) да не проузрокују сталне штете или штете, које би се понављале приликом велике воде;
- 12) да не штете приватна права.

§ 6. (1) При давању претповластице за подизање постројења јачине преко 100 бруто коњских снага за производњу електричне енергије, надлежна власт на захтев државних, бановинских, среских, општинских и добротворних установа, водних и других привредних задруга може, ако то јавни интерес захтева, обавезати повластичара, да овим установама на разводној табли свога постројења даје по цени производних трошкова колико им је стварно потребно а укупно највише до 5% произведене енергије при малом водоостању.

(2) При давању претповластице за подизање постројења јачине преко 100 бруто коњских снага за производњу електричне енергије у местима, у чијој околини народ трпи оскудицу у млиновима за млевење брашна, надлежна ће власт на захтев заинтересованих ако се приликом увиђаја на лицу места увери да је то стварно потребно, обавезати повластичара, да до 5% произведене енергије на разводној табли свога постројења при малом водоостању сам употреби или да по цени производних трошкова даје другоме за погон потребних млинова ради млевења брашна за потребе народа дотичног краја. У овом случају надлежна ће власт одредити и у повластицу унети: ко ће, где и какве млинове подићи.

(3) Цену производних трошкова за уступљени део енергије по првом и другом ставу овога параграфа утврђиваће споразумно повластичар и онај, коме се енергија уступа; а ако се они не споразумеју, одређиваће је редовни суд за извесне периоде времена на основу оцене вештака.

§ 7. — (1) У случају регулације или канализације река, исушивања или наводњавања земљишта, рационалнијег искоришћавања водних снага (§ 8), или у опште у случају радова од општег интереса, које би у домаћину неког постројења извршила држава, бановина, општина, водне и друге привредне задруге, власник дотичног постројења дужан је, да своје постројење о свом трошку прилагоди новоствореној ситуацији.

(2) Ако би трошкови за ово прилагођавање били тако велики, да предузећу прети опасност да постане нерентабилно, установа, ради које треба извршити прилагођавање постојећег постројења, примиће део тих трошкова на себе до такве мере, како би био омогућен даљи опстанак предузећа.

(3) Ако се о овоме не би могао постићи споразум или прилагођавање у опште није могуће, односна установа има право захтевати извлаштење (експропријацију) дотичног постројења по Закону о извлаштењу (експропријацији); у противном власник постројења није дужан да своје постројење о своме трошку прилагоди новоствореној ситуацији.

§ 8. — (1) Кад неко поднесе молбу за добијање претповластице ради подизања постројења битно већег општег привредног значаја на деоници реке, која је већ заузета повлашћеним постројењима, чија је укупна снага мања и која би била поништена подизањем већег постројења, надлежна ће власт додати у препис те молбе власнику постојећег односно власницима постојећих мањих по-

стројења и позвати их да у року од 3 месеца поднесу молбу са прописаним прилозима (§ 25) за добијање претповластице ради подизања траженог, већег постројења. Ако власници постојећих мањих постројења не поднесу молбу за претповластицу или по добивеној претповластици у прописаном року не поднесу молбу са детаљним плановима за повластицу или напослетку у одређеном року не отпочну са грађењем одобреног већег постројења, власт ће узети у поступак молбу првог молиоца.

(²) У случају давања повластице за веће постројење којим се одузима вода мањим постројењима, повластичар за грађење већег постројења дужан је, да власницима постојећих мањих постројења даде на истом месту исту количину ефективне снаге са постројењима за то потребним и то за време трајања њихових повластица; а ако власници постојећих постројења на то не би пристали или се у опште не би споразумели, повластичар већег постројења има право захтевати извлаштење (експропријацију) мањих постројења по Закону о извлаштењу (експропријацији).

(³) У случају извлаштења (експропријације) и уклањања млинова повластичар већег постројења дужан је, да најдаље до пуштања његовог постројења у рад подигне на погодним местима млинове, који ће за потребе околног становништва моћи млети исту количину млива као и уклоњени млинови.

(⁴) Власници постројења бесправно подигнутих после ступања на снагу овога Закона немају права ни на какву накнаду у случају уклањања њихове бране и одузимања водне снаге по овоме параграфу и § 7.

§ 9. — (¹) За преправке (преиначења) хидро-грађевинског дела постројења, којима се мења снага постројења или којима се мења дозвољена количина, правац тока, висина успора или величина корисног пада воде, мора се тражити нова повластица.

(²) За оправке, којима се не мења јачина постројења односно дозвољена количина воде и користан пад, нити се утиче на правац тока или на висину успора воде, као и за оправке или измене механичких направа и машина исте врсте довољна је претходна пријава надлежној власти.

§ 10. — (¹) Власници земљишта дужни су допустити приступ и извршење свих претходних радова на терену како онима, који прикупљају податке по § 25 тако и претповластичарима, а ови су дужни да сопственицима земљишта најдоцније до свршетка радова, надокнаде по споразуму или по процени вештака сву стварну штету, коју би им при овоме раду причинили.

(²) Ради обезбеђења накнаде штете подузетник претходних радова дужан је, да на захтев власника земљишта и по одлуци опште управне власти првога степена, код те власти положи новчано јемство пре почетка радова.

Друга глава. Извлаштење (експропријација) и накнада штете.

§ 11. — (¹) Повластичарима за подизање постројења са турбинама јачине преко 25 бру-

то коњских снага даје се право извлаштења (експропријације) туђег добра (земљишта или права служности), у колико је то неопходно потребно за подизање постројења и прилаз истима, ако се од постројења могу учекивати битно веће опште користи од штете проузроковане подизањем истих.

(²) Власт, која доноси решење о давању повластица, доноси и решење о потреби и обиму права служности (§ 38) и извлаштења (експропријације), а само извлаштење (експропријација) се врши по Закону о извлаштењу (експропријацији).

§ 12. — Повластичари за подизање постројења са турбинама до 25 бруто коњских снага и свих постројења без турбина са примитивним направама за погон, дужни су да уз молбу за повластицу поднесу доказ да су власници или да су за време за које траже повластицу задобили право располагања земљиштем, на коме желе да подигну постројење са свима његовим саставним деловима за производњу енергије.

§ 13. — Повластичар је дужан да надокнади штету, коју би његово постројење коме проузроковало.

§ 14. — (¹) У случају да повлашћена постројења јачине преко 15 бруто коњских снага као и она јачине до 15 бруто коњских снага на пловним и сплавним рекама и каналима стално или приликом сваке велике во-

де проузрокују коме штету и да се то, на захтев оштећеног, а према наређењу бана, утврди стручним увиђајем на лицу места, повластичар је дужан, по своме избору, или да стално плаћа оштету утврђену међусобним споразумом односно одлуком редовног суда на основу процене вештака или да банској управи у одређеном року, који не може бити краћи од 3 ни дужи од 6 месеци, поднесе планове за преправку и да по одобрењу истих преправку односно дограђивање о своме трошку изврши тако, да се отклони узрок штетног дејства воде.

(²) У случају да постројења јачине до 15 бруто коњских снага на непловним рекама, речицама и потоцима проузрокују коме штету и да се то на захтев оштећеног или по наређењу управне власти првог степена утврди стручним увиђајем на лицу места, власници постројења су дужни да по нацртима и техничким упутствима опште управне власти првог степена о своме трошку изврше преправку истих тако, да више не проузрокују штетна дејства воде.

(³) Ако повластичар не поднесе планове или наређену му преправку по одобреним плановима односно од стране власти израђеним нацртима у остављеном року не изврши, надлежна ће му власт забранити рад у постројењу, издату му повластицу опозвати и наредити, да поруши и из речног корита уклони брану и друга постројења, у колико је то потребно ради заштите јавних интереса и приватних права; а ако он и то не би хтео извршити, извршиће власт на његов трошак.

Трећа глава. Надлежност власти.

§ 15. — Дозволе за прикупљање подака за претповластице (§ 25) даје на ограничено време општа управна власт првог степена и о томе бар 15 дана пре почетка извештава заинтересоване општинске управе, а општинске управе најмање пет дана пре почетка писмено заинтересоване власнике земљишта.

§ 16. — За издавање претповластица (§ 24) за извршење претходних радова и израду пројеката постројења за искоришћавање водних снага надлежна је она власт, која је надлежна и за издавање повластица (§ 17).

§ 17. — ⁽¹⁾ Повластице за искоришћавање водних снага јачине преко 30.000 бруто коњских снага даваће се посебним законом за свако поједино постројење.

⁽²⁾ За давање повластица (§ 31—39) за подизање постројења за искоришћавање водних снага јачине до 30.000 бруто коњских снага надлежни су:

а) за постројења јачине преко 15 до 30.000 бруто коњских снага као и за постројења јачине испод 15 коњских снага на пловним и сплавним рекама и каналима бан оне бановине у којој је деоница водног тока, чија се водна снага намерава искоришћавати, односно бан кога одреди Министар грађевина ако се деоница простира на подручја више бановина (§ 26), с тим да за сваки поједини случај претходно прибави: за постро-

јења јачине преко 10.000 бруто коњских снага сагласност Претседника Министарског савета по предлогу Министра грађевина, а за постројења јачине преко 200 до 10.000 коњских снага сагласност Министра грађевина.

б) за постројења јачине испод 15 бруто коњских снага на непловним рекама, речицама и потоцима, општа управна власт првог степена (§ 51), на чијем се подручју постројење налази, односно управна власт коју одреди бан, ако се постројење простира на подручја више срезова.

⁽³⁾ Молбе за повластице за подизање свих постројења подносе се надлежној банској управи, а ова ће молбе за постројења, за која је надлежна општа управна власт првог степена, доставити овој у року од 7 дана са извештајем, да ли постоји каква сметња за подизање траженог постројења.

⁽⁴⁾ За давање повластица, за преправку постројења (§ 9) надлежна је иста власт, која је надлежна и за давање повластица за подизање постројења.

§ 18. — Расправљање свих питања, која су изазвана неуредним одржавањем или неисправним руковањем постројења за искоришћавање водних снага, сем оних у § 19, спада у надлежност опште управне власти првог степена.

§ 19. — Расправљање спорова приватно-правне природе спада у надлежност редовних судова.

§ 20. — (1) Повластичар је дужан, да надлежну управну власт најмање 10 дана раније писменим путем извести о дану почетка и свршетка грађења новог или преправке постојећег постројења као и о дану намеравањег прекида и поновног настављања рада.

(2) Повремени преглед радова при грађењу и надзор над радом повлашћеног постројења врши надлежна управна власт преко својих стручних органа.

(3) Повластичар је дужан да допусти приступ својим постројењу државним органима одређеним за вођење надзора, како за време грађења тако и за време рада повлашћеног постројења, и да им стави на увиђај техничке и статистичке податке о употреби воде и производњи енергије као и да им даје помоћну радну снагу за случај контролних мерења.

§ 21. — Месне општинске и опште управне власти првог степена дужне су да воде надзор да нико на води не подиже нове нити преправља (преуређује) старе грађевине без дозволе надлежне власти и да повластичари одобрена постројења одржавају у исправном стању и да у свему поступају према Закону и датим повластицама.

§ 22. — (1) Код Министарства грађевина, банских управа и општих управних власти првог степена водиће се књиге повластица искоришћених водних снага, у које ће се уписивати у изводу повластице издане по овоме Закону, и то: код Министарства грађевина за сва постројења јачине преко 200 коњских сна-

га у земљи, а код банских управа и опште управне власти првог степена за сва постројења, која се налазе на њиховим територијама.

(2) Ове књиге морају бити основане и уређене најдаље у року од године дана по обнародовању овога Закона и оне морају садржавати све битне податке, техничке и правне услове, који се садрже у датим повластицама (§ 40).

(3) Из досадањих водних књига подаци о постојећим постројењима имају се пренети у ново установљене књиге повластица.

(4) Сваки има право да разгледа књиге повластица.

(5) Копије планова и осталих докумената повластица могу се издавати само по наплати прописне таксе.

Четврта глава. Поступак за давање одобрења, претповластица и повластица

А. Одобрења државним установама

§ 23. — (1) Државне установе, које имају стварну и важну потребу да искористе водну снагу, поднеће о томе својем Министру мотивисан предлог са основним техничким подацима наведеним у § 25, генералним прерачуном трошкова и рачуном рентабилности искоришћавања водне снаге, из којих ће се јасно видети умесност и оправданост предлога. О учињеном предлогу известиће једновремено бана надлежног за давање одобрења за ту водну снагу.

(2) Ако Министар усвоји тај предлог, установа која је предлог учинила поднеће детаљне планове и друга техничка документа (§ 31—34) бану, надлежном за спровођење поступка прописаног овим Законом, ради издавања одобрења за грађење постројења.

(3) Предлог за искоришћавање водне снаге од стране државне установе задржава давање те водне снаге другима.

(4) Ако дотични Министар у року од највише три месеца од дана подношења предлога исти не усвоји и у томе року не извести бана надлежног за давање одобрења, или ако установа најдаље за годину и по дана од дана усвојења предлога не поднесе прописане пројекте постројења, или ако најдаље за 2 године од дана предаје одобрења не почне грађење постројења, сматраће се, да предлог о искоришћавању водне снаге од стране те државне установе не постоји односно да одобрење није дато, и искоришћавање те водне снаге може се дати другоме.

Б Претповластица

§ 24. — За извршење претходних радова за израду пројеката за искоришћавање водних снага јачине преко 200 коњских снага издаваће се претповластице са ограниченим роком трајања (§ 31).

§ 25. — Уз молбу за претповластице, морају се приложити следећи општи подаци, прикупљени и потписани од стране стручног о-

влашћеног, државног, бановинског или општинског инжењера:

1) технички извештај, у коме ће бити изложено: постојеће стање употребе воде на деоници водног тока; опис места и опис постројења, како се намерава подићи; количина воде, која се жели искористити; сврха за коју се постројење подиже, са назначењем да ли ће за ово бити потребно извлаштење (експропријација) туђих земљишта, каквих и приближно у којој површини укупно;

2) увећана и ручном скицом допуњена генералштабна карта, (у размери 1:2000 до 1:10.000) онога дела водног тока, на коме се жели искористити водна снага, са означавањем места за брану односно грађевину за хватање воде и воденицу (хидро-централу), места свију постројења, која на том делу реке већ постоје, као и места првог узводног и првог низводног постројења, ако ова постоје на одстојањима наведеним у следећој тачци;

3) нивелман реке најмање 200 метара испод места, где би се употребљена вода имала да врати у реку, па до 300 метара узводно од места, где би висина успора износила највише 2 см. при деветомесечној радној води;

4) подаци о висини кише са најближих постојећих кишомерних станица и хидрометријски подаци тога дела водног тока, потребни за прорачун приближне количине воде на месту бране, односно каптаже грађевине;

5) претходни прорачун укупне количине воде, која протиче водним током на месту бране односно каптаже грађевине при малом, средњем и великом водостању; и

6) претходни прорачун скока воде и средње јачине постројења у бруто коњским снагама према количини воде, која се може дати за ново постројење с обзиром на потребе воде за друге сврхе.

§ 26. — (1) Молбе за претповластице подносе се бану оне бановине, у којој се налази деоница водног тока, чија се снага намерава искористити.

(2) Ако се деоница водног тока за искоришћавање снаге простире на подручја више бановина, молба за претповластицу, као и за повластицу у случају § 30 подноси се Министру грађевина на решење, који ће од банова бити надлежан за поступак.

(3) Молбе за претповластице за подизање постројења свих категорија на водама, која се налазе на граници Краљевине или чији делови за искоришћавање не леже искључиво на територији Краљевине, бан ће, пре узимања у поступак доставити Министру грађевина на увиђај. При давању претповластица и повластица за ова постројења поступиће се према овоме Закону, међународним уговорима и споразумима са надлежним властима пограничних држава и по упуствима Министра грађевина у сагласности са заинтересованим Министарствима.

§ 27. — (1) Ако дотична водна снага, за коју се тражи претповластица, није резервисана за државне потребе (§ 23), бан ће, по пријему молбе за претповластицу са прилозима прописаним у § 25, оглашавањем на уоби-

чајени начин у општинама и објавама у општинама и срезовима, на чијем се подручју простире пројектом заузета деоница за искоришћавање водне снаге, као и три пута узастопце огласом у Службеном листу бановине, а за постројења преко 1000 коњских снага још и огласом у „Службеним новинама,” објавити кратак опис постројења, у којем ће бити изложени сви битни подаци о водној снази, за коју се тражи повластица.

(2) Истим огласом и објавом бан ће позвати државне и бановинске установе, општине, водне и друге привредне задруге, као и приватна лица, да му у року од 2 месеца по објави поднесу молбе ради добијања претповластице за ту водну снагу са подацима прописаним у § 25. или да доставе своје захтеве и примедбе у погледу употребе те воде.

§ 28. — По истеку рока за подношење молби за претповластице (§ 27) бан ће испитати све поднете молбе и приложене генералне планове (конкурентне генералне пројекте) као и поднете захтеве и примедбе, па ће за сваки поднесени пројекат утврдити: у колико испуњава прописе § 5 као и какве се све користи и штете од намераваног предузећа могу очекивати по народну привреду и друге јавне интересе и приватна права.

§ 29. — (1) По свршеном испитивању свих поднетих предлога бан ће с обзиром на одредбе §§ 3 и 5 израдити предлог одлуке са исцрпно изложеним побудама да ли се траже-

на претповластица даје, коме и под којим општим условима, или се у опште не може дати, па ће тај предлог са свима молбама и свима односним списима и прилозима доставити Министру грађевина на сагласност односно на прибављање сагласности Претседника министарског савета (§§ 16 и 17).

(²) Дан предаје претповластице молиоцу има се на самој претповластици изрично назначити.

(³) У нарочитим случајевима, где се на основу поднетих података и евентуалних примедба заинтересованих не би могла да донесе одлука о траженој претповластици, надлежна власт може решити да се на лицу места изврши претходни увиђај и расправа у смислу §§ 37 и 38 која не искључује главну расправу прописану тим параграфом. У овом случају на главној расправи ће се само надопунити рад претходне расправе.

§ 30. — Заинтересовани може захтевати да му се место претповластице изда повластица, ако уз молбу поднесе прилоге и податке по §§ 31—34.

В. Повластице за постројења из § 17 а

§ 31. — Ради добијања повластице за искоришћавање водне снаге и подизање постројења за то потребних, ималац претповластице је дужан, да надлежном бану (§ 17) поднесе молбу са ситуационим планом земљишта, на коме постројење жели подићи, детаљним про-

јектом постројења, пројектима и свих оних објеката, чије је грађење изазвано грађењем постројења (§ 34), исцрпним техничким извештајем и генералним предрачуном трошкова и то:

1) за постројења јачине преко 10.000 до 30.000 бруто коњских снага у року од највише 18 месеци, и

2) за постројења јачине преко 200 до 10.000 коњских снага у року од највише 12 месеци — и то од дана када му је претповластица предана.

§ 32. — (¹) Пројекат мора бити израђен и потписан од стране стручног овлашћеног, државног, бановинског или општинског инжењера и на основу стварних података, који морају бити наведени и образложени у техничком извештају.

(²) За постројења државних, бановинских, среских и општинских установа и установа од општег интереса (као што су водне и друге привредне задруге) поред детаљног израђеног пројекта, има се израдити још и детаљан предмер, предрачун, анализа цена, технички и погодбени услови и рачун рентабилности.

(³) У молби за добијање повластице треба навести сврху, за коју се постројење подиже, количину воде која се тражи при средњем и малом водастању, имена и места становања оних, који имају право на употребу воде на деоници, чија се водна снага жели искористити, имена власника и хипотекарних поверилаца (веровника) земљишта, која би

требало купити односно извластити (експроприсати), и имена прибрежних власника дуж заузете деонице и осталих заинтересованих, у чија би права засецало подизање новог постројења.

(4) Подношење пројеката није обавезно за постројења за која даје повластице општа управна власт првог степена сем случаја по § 52.

§ 33. — Молилац повластице је дужан, да једновремено са подношењем пројекта за грађење постројења, поднесе извадак из земљишних књига односно именик власника и парцеларне или катастралне планове земљишта која му не припадају, а која су му неопходно потребна за грађење постројења са молбом, да се приликом расправе на лицу места изврши увиђај и тих земљишта и да се једновремено са давањем повластице за искоришћавање водне снаге донесе одлука о потреби извлаштења (експропријације) тих земљишта (§§ 11, 12 и 38).

§ 34. — (1) Једновремено са пројектовањем и грађењем самог постројења за искоришћавање водне снаге молилац-повластичар је дужан да пројектује и сагради: уставе за бродове, отворе за сплавове и пролаз за рибе, пропусте, мостове и аквадукте, обезбеђења дна и обала речних, обезбеђења путова и железница као и све друге грађевине и обезбеђења, — у колико се подизање истих, према месним приликама, изазива грађењем дотичног постројења.

(2) Пројекат за обезбеђење железничких пруга поред ваде и пројекат за спровођење ваде испод или изнад железничке пруге пре подношења бану треба поднети на сагласност надлежној дирекцији железница.

§ 35. — (1) Ако ималац претповластице у одређеном року не поднесе молбу за повластицу са напред прописаним подацима и прилозима (§§ 31—34) његова претповластица самим истеком тога рока престаје важити, о чему ће бан одмах извести претповластичаре и Министарство грађевина ради знања.

(2) Ранији претповластичар нема право на поновну претповластицу у току од 2 године од дана престанка важности његове претповластице.

§ 36. — (1) Пројекте за подизање постројења са јачином преко 200 бруто коњских снага бан, пошто утврди да су поднети сви прописани подаци и прилози (§§ 31—34), доставиће Министру грађевина ради прегледа и оцене.

(2) Поднети пројекат, који не би предвиђао најрационалније искоришћење водне снаге на једној деоници, као и пројекат, који би био непотпун и нејасан, бан ће вратити подносиоцу са примедбама и захтевати да га у року од највише 2 месеца, рачунајући од истека рока по § 31 овог закона, допуни односно исправи; а ако он то уопште не учини или поново поднесе неисправан пројекат, надлежна ће власт донети одлуку, којом се пројекат одбацује, а издана претповластица опозива.

§ 37. — (1) Најдаље за месец дана по пријему молбе за подизање или преправку постројења јачине до 200 коњских снага бан ће, на начин прописан § 27, огласити расправу и увиђај на лицу места.

(2) Објава мора садржати предмет расправе, место и време када ће се расправа одржати као и место и време када се планови могу разгледати.

(3) Осим тога засебним позивом бан ће позвати на расправу молиоца и претставнике заинтересованих државних, бановинских, средњих и општинских установа и установе од јавног интереса, за које зна да су за ту водну снагу заинтересовани, као и сва позната непосредно заинтересована лица, нарочито: сопственике и хипотекарне повериоце земљишта, која треба купити односно извластити (експроприсати) или служношћу оптеретити; имаоце служности на напред поменутих земљиштима; власнике постојећих постројења на заузетој деоници; власнике прибрежних земљишта дуж заузете деонице водног тока, као и власнике првог узводног и првог низводног постројења, ако се ова налазе најдаље 200 метара испод места, где се доња вода улива у реку и 300 м. узводно од места, где висина успора износи највише 2 см. при деветомесечној радној води.

(4) Извештај о достави позива за расправу и о извршеном објављивању као и писмене примедбе заинтересованих морају се доставити надлежној власти најмање три дана пре дана одређеног за расправу.

(5) Од дана првог огласа у Службеном листу бановине до дана расправе, које време

не може бити краће од 15 дана ни дуже од 30 дана, планови постројења са прилозима морају бити стављени на јавни увид ради разгледања и узимања података у техничком одељку, односно одељцима на чијем се подручју простире заузета деоница за искоришћавање водне снаге.

§ 38. — (1) Увиђај и расправу на лицу места обављају политичко-управни чиновник и инжењер, које одређује бан, а за постројење јачине преко 200 коњских снага још и један инжењер, кога одреди Министар грађевина, а по потреби пољопривредни и хигијенски стручњак, кога одреди бан.

(2) Увиђај и расправа врше се једновремено у присуству: претставника сваке заинтересоване општине, заинтересованих села и свих непосредно заинтересованих.

(3) Поједини заинтересовани могу бити претстављени на расправи својим опуномоћеним заступницима, који ће их на рочишту заступати и у њихово име претставке, молбе и жалбе подносити.

(4) На дан расправе одређени ће инжењер у почетку расправе на лицу места објаснити присутнима: где и како има бити саграђено постројење и какве ће последице услед тога наступити.

(5) На расправи имају се саслушати сви присутни заинтересовани и расправити сва предметна питања. Писмене примедбе, предане надлежној власти најмање три дана пре расправе или водитељу расправе, до почетка расправе, узете се такође у разматрање.

(6) На расправи ће комисија настојати да се постигне споразум између заинтересованих по свима њиховим приговорима и захтевима а нарочито по питању накнада. Ако је за подизање постројења молиоцу потребно туђе непокретно добро и ако се између власника истог и молиоца не постигне споразум о накнади, комисија ће ценити како потребу тако и обим извлаштења (експропријације), тога добра и о томе ставити конкретан предлог у комисијски записник.

(7) О расправи као и о постигнутим споразумима између странака управни чиновник на лицу места саставља записник расправе. У записник се уносе примедбе и изјаве свих заинтересованих као и споразуми постигнути између заинтересованих.

(8) Инжењер контролише планове, упоређује их са тереном и прикупља све потребне техничке податке, који не би били изложени у пројекту и техничком извештају, па их са својим мишљењем о пројекту и свима учињеним примедбама техничке природе заједно са предлогом за решење на крају расправе уноси у записник расправе.

(9) Записник потписују сви присутни заинтересовани и инжењер (односно инжењери и стручњаци) испод својих изјава.

(10) Управни чиновник као водитељ расправе, оверава записник расправе и увиђаја и доставља га бану заједно са свима односним документима и прилозима.

§ 39. — (1) По извршеном увиђају и расправи на лицу места доноси се образложена

одлука о давању повластице или одбијању молбе.

(2) За постројења до 200 коњских снага бан доноси одлуку у својој надлежности, а за постројења преко 200 коњских снага израђује предлог одлуке, па исти са свима плановима и односним списима доставља Министру грађевина ради давања односно прибављања сагласности сходно пропису § 17.

(3). У образложењу одлуке наводе се све стварне примедбе учињене на расправи и разлози техничке и правне природе, зашто се која од тих примедба усваја или одбацује. У закључку одлуке морају се навести сви технички и правни услови повластице као и на расправи постигнути споразуми заинтересованих, а у случају потребе и одредба о потреби и обиму извлаштења (експропријације); а ако се повластица не може издати, онда разлози зашто се молба одбацује.

(4) Одлука о давању повластице или одбијању молбе предаје се молиоцу и онима, који су приговарали, а осталим заинтересованим саопштава се објавом.

§ 40. — Одлуке о давању повластица за искоришћавање водних снага за постројења из § 17. садрже следеће податке, односно техничке и опште услове:

- 1) презиме, име и место становања повластичара;
- 2) назив водног тока, парцелу, место, срез и бановину, где се постројење подиже;
- 3) сврху за коју се постројење подиже;
- 4) кратак опис постројења (бране, односно грађевине за хватање воде, доводне и од-

водне воде, воденице — хидроцентралне, на права за погон и свих испуста и устава);

5) одредбу, да су одобрени планови постројења саставни део повластице и да су све висинске коте и димензије наведене у повластици истоветне са kotaма и димензијама уписаним у плановима;

6) означене количине воде, која се дозвољава постројењу при карактеристичним водостањима, као и најмање количине воде, која се оставља да слободно протиче речним коритом за домаће и друге потребе суседног становништва;

7) коту дозвољене максималне висине ниво-а успорене воде у реци непосредно више бране или грађевине за хватање воде при карактеристичним водостањима, као и коту висине ниво-а воде у почетку горње ваде, у горњој и доњој вади непосредно код саме воденице (хидроцентралне) као и коту висине ниво-а воде при карактеристичним водостањима на ушћу ваде у реку;

8) висину корисног бруто пада непосредно код воденице (хидроцентралне) при карактеристичним водостањима;

9) јачину постројења у бруто коњским снагама при средњој — деветомесечној — радној води; ефективну снагу постројења на осовини турбине у нето коњским снагама за карактеристична водостања; ефективну снагу постројења на разводној табли у киловатима и укупну количину енергије, коју постројење може да произведе за једну годину дана, у коњским снагама — сатима или у киловат — сатима;

10) одредбу, које и какве споредне грађевине и обезбеђења (§ 34), чије се грађење

изазива грађењем самог постројења, мора повластичар да сагради и у исправном стању одржава (§ 59);

11) одредбу о постављању и одржавању сталних белега дозвољених висина ниво-а воде по тач. 7. овог параграфа (§ 48.);

12) висинске коте и опис сталних тачака на које се односе висинске коте уписане у плановима пројеката и наведене у повластици;

13) одредбе, које регулишу начин употребе воде у опште и мере: за обезбеђење потребног минимума воде за снабдевање водом за пиће и остале домаће потребе прибрежног становништва; за наводњавање прибрежног земљишта; за обезбеђење пловидбе и сплаварења; за заштиту од поплаве и за обезбеђење живота и слободног кретања риба;

14) посебне одредбе којима се утврђују споразуми странака у погледу пријатно-правних односа или нарочити услови, под којима се повластица издаје, као што су: одредбе о обавези власника постројења о подизању млинова за народ, ако је то потребно, одредбе о подизању и одржавању мостова за прелаз преко воде и друго (§§ 6, 34 и 38. ст. 6.);

15) рок за почетак и довршење грађења постројења (§§ 43. и 44.);

16) време трајања повластице (§ 45.);

17) одредбу о колаудовању и пуштању у рад новосаграђеног или преправљеног постројења (§ 49.);

18) одредбу о потреби и обиму извлаштења (експропријације) туђег земљишта потребног за подизање постројења и за прилазне путеве (§§ 11. и 38. тач. 6.);

19) одредбу о прелазу постројења у државну својину по истеку повластице (§ 55.);

20) одредбу, да је власник постројења дужан да надокнади штете, које би његово постројење евентуално проузроковало (§ 13.);

21) обавезу, да је власник дужан, да по наређењу надлежних власти поднесе потребне планове и да према одобреним плановима изврши преправку свога постројења ради отклањања узрока штете, које би то постројење стално или приликом сваке велике воде проузроковало (§ 14.);

22) одредбу, да без одобрења надлежне власти власник постројења не сме вршити никакве преправке на хидро-грађевинском делу свога постројења (брани, горњој или доњој вади, уставама, испустима и преливима) (§§ 9 и 71.);

23) одредбу, да без одобрења власти, која је повластицу издала, повластичар не може преносити издану му повластицу на друго лице нити мењати сврху постројења (§§ 61. и 62);

24) одредбу, да је власник постројења дужан да производњу електричне енергије, намењене за јавне сврхе, о своме трошку саобрази законским прописима који о томе буду важили (§ 66);

25) одредбу, да је власник постројења дужан да свако оптерећење постројења за време трајања повластице пријави надлежној власти ради стављања забелешке у књигу повластице (§ 58.);

26) одредбу, да повластичар не може оптеретити постројење преко истека времена трајања повластице (§ 57.);

27) одредбу о забележби забране оптерећивања у земљишним књигама преко истека рока трајања повластице (§ 57.);

28) одредбу, да издана повластица вреди само за оно место и ону грађевину за коју је издана и да престаје важити чим постројење буде премештено или преправљено без дозволе надлежне власти;

29) одредбу о величини таксе за повластицу и плаћању трошкова (§§ 67. и 68.);

§ 41. — (1) Када одлука о давању повластице постане коначна — правноснажна бан ће то на истој означити и предати је повластичару са назначењем дана предаје.

(2) У року од највише четири месеца, од дана пријема повластице, повластичар је дужан да слободном погодбом откупи или затражи извлаштење (експропријацију) свих оних земљишта која нису његова и која су му потребна за подизање постројења, и да бану поднесе парцеларни план целог земљишта на коме има да се сагради постројење и које има да чини саставни његов део, као и документа о својини целог тог земљишта.

(3) После овога бан издаје молиоцу дозволу да грађење односно преправку постројења може отпочети и на њој назначује дан предаје.

(4) По издавању дозволе за грађење бан ће оверене преписе издате повластице доставити месној општинској, управној и финансијској власти, а за постројења јачине преко 200 коњских снага и Министарству грађевина.

(5) Пре но што молилац добије дозволу за грађење по овоме параграфу не сме отпочети на лицу места никакав рад на грађењу постројења.

(6) Ако молилац повластице не поступи по овом пропису у одређеном року, самим исте-

ком тога рока повластица престаје важити, што ће бан нарочитим решењем утврдити и решење о давању повластице опозвати.

§ 42. — За доношење одлука о давању повластица за подизање постројења на пловним рекама и каналима потребан је споразум са Министром саобраћаја.

§ 43. — Повластичар је дужан да отпочне грађење, и то постројења са јачином:

- 1) преко 1000 до 30.000 коњских снага у року од 2 године;
- 2) преко 100 до 1.000 коњских снага у року од 1 и по године;
- 3) преко 25 до 100 коњских снага у року од 1 године;
- 4) до 25 коњских снага у року од пола године — рачунајући од дана пријема дозволе за грађење по § 41.

§ 44. — ⁽¹⁾ Повластичар је дужан да постројење сагради и пусти у рад, и то постројење са јачином:

- 1) преко 1000 до 30.000 коњских снага у року од 4 године;
- 2) преко 100 до 1.000 коњских снага у року од 3 године;
- 3) преко 25 до 100 коњских снага у року од 2 године;
- 4) до 25 коњских снага у року од 1 године — рачунајући од дана пријема дозволе за грађење по § 41.

⁽²⁾ Ови рокови могу се продужити само у случају ометања грађења вишом силом, и то само за онолико времена за колико је грађење стварно било спречено а највише колико је неопходно потребно за довршење грађења, што се на молбу повластичара има утврдити стручним комисијским прегледом.

⁽³⁾ Одлуку о продужењу рока доноси иста власт, која је издала и повластицу.

§ 45. — ⁽¹⁾ Повластица ће се издавати за постројења на јавним водама са јачином:

- 1) преко 10.000 до 30.000 коњских снага на време од 60 година;
- 2) преко 500 до 10.000 коњских снага на време од 50 година;
- 3) преко 50 до 500 коњских снага на време од 40 година; и
- 4) за постројења са турбинама до 50 коњских снага и за сва постројења са примитивним напрузама за погон, на време од 30 година — рачунајући од дана пријема дозволе за грађење по § 41.

⁽²⁾ У случају битне преправке постројења (§ 9) нова повластица издаће се, ако постројење остаје у истој групи, за време које претиче од дана издавања нове повластице па до истека предвиђеног времена трајања старе повластице; а ако постројење услед повећавања његове јачине прелази у вишу групу, ово време ће се повећати за разлику времена трајања повластице односних група, — установљених овим параграфом.

§ 46. — ⁽¹⁾ Време трајања повластице за постројења са турбинама из § 17. а., продужиће

се за онолико времена, за колико се рад постројења морао стварно прекинути и то само у случају, ако се стручном комисијом на молбу повластичара утврди, да је постројење порушено или онеспособљено дејством силе, која се није могла ни предвидети ни отклонити, и ако је прекид морао трајати више од 6 месеци.

(²) Молба за продужење ће се узети у поступак, ако је поднета најдаље у року од три месеца после рушења или онеспособљавања постројења. Са молбом за обнову порушеног постројења и за продужење трајања повластице повластичар је дужан да поднесе плане, предмер и предрачун.

(³) Одлуку о обнови и продужењу рока доноси иста власт, која је повластицу издала.

§ 47. — (¹) Дозволе за постављање покретних воденица (млинова-лађаша) даваће се на неодређено време с тим, да их бан у свако време може опозвати без оштете и наредити да власници своје воденице уклоне, ако се стручним увиђајем на лицу места утврди: да сметају пловидби или сплаварењу, да проузрокују штетне промене у речном кориту, или да проузрокују рушење речних обала.

(²) Власницима ових постројења не дозвољава се подизање никаквих грађевина у речном кориту.

§ 48. — Повластичари постројења из § 17. а., обавезни су, да за време грађења постројења, а најдоцније за време колаудације истога, код бране и воденице (хидроцентрале) поставе

на видном месту сталне белеге највеће и најмање дозвољене висине воде, и да их што је могуће боље обезбеде од случајног или намерног квара. Исправност постављања сталних висинских белега утврђује се комисијски приликом колаудације саграђеног постројења и о томе саставља нарочити записник, који бан у преписима доставља повластичару, надлежној општој управној власти и општинској управи места у коме се постројење налази.

§ 49. — (¹) По довршењу грађења постројења из § 17 а., а најдоцније 30 дана пре истека рока за довршење грађења, повластичар је дужан да поднесе бану молбу да му изда дозволу да постројење може пустити у рад.

(²) Одмах по пријему молбе бан ће одредити стручну комисију, која ће на лицу места извршити преглед постројења (колаудацију) и о нађеном саставити записник, па исти доставити бану са образложеним предлогом, да ли да се изда дозвола за рад или не.

(³) У комисију за преглед извршеног постројења јачине преко 200 коњских снага улази и један инжењер кога одреди Министар грађевина.

(⁴) Ако је постројење у свему саграђено према датој дозволи, бан ће издати дозволу за рад; а ако није и ако се отступања не могу одобрити, наредиће да повластичар у одређеном року поправи све неисправности, па ће му, пошто се увери да је по наређењу поступљено, издати дозволу за рад.

(⁵) Колаудација постројења има се извршити и решење донети у року од 30 дана од

дана подношења молбе за постројења јачине до 200 коњских снага, а у року од 45 дана за постројења јачине преко 200 коњских снага.

(⁶) Дозвола за рад издаће се и кад не би биле постављене све турбине, ако је у хидроцентрали предвиђено место за њихово накнадно намештање.

(⁷) Повластичар не сме постројење пуштити у рад пре него што добије дозволу за рад.

(⁸) Одлуку о давању дозволе за пуштање у рад постројења бан доставља молиоцу, месној општинској, општој управној и финансијској власти, а за постројења јачине преко 200 коњских снага још и Министарству грађевина.

§ 50. — (¹) Повластичари постројења дужни су да за време грађења сталним белегама од камена или бетона обележе границе земљишта, које сачињава саставни део постројења, као и да употпуне парцеларни план истог земљишта уцртавањем граничних белега и постројења, па исти у два, односно код постројења јачине преко 200 коњских снага три примерка да доставе бану (§ 41.).

(²) Ове планове упоређује са тереном и оверава колаудирајућа комисија. Један се примерак чува код банске управе, други се предаје повластичару, а за постројења јачине преко 200 коњских снага трећи се примерак доставља Министарству грађевина.

Г. Повластиче за постројења из § 17 б

§ 51. — (¹) Повластиче за постројења из § 17 б издају се на основу молбе, увиђаја

и саслушања заинтересованих на лицу места, техничког извештаја и скица земљишта и постројења, које (скице), на основу података прикупљених да дан увиђаја, израђује по службеној дужности инжењер, који је извршио технички увиђај.

(²) У повластици треба тачно одредити место, количину дозвољене воде, висину бране, висину успорене воде, величину отвора упусне уставе на почетку горње ваде, као и начин употребе воде.

§ 52. — (¹) У случају да се увиђајем утврди да се само на основу стручно израђеног пројекта може искористити водна снага на дотичном месту, бан ће, ништећи одлуку првостепене власти о давању повластице за грађење новог, односно преправку постојећег постројења, молиоцу за подизање новог постројења односно власнику постојећег постројења наредити, да у року, који не може бити краћи од три нити дужи од шест месеци, поднесе банској управи прописане планове постројења са молбом за добијање повластице. Ако молилац односно власник поступи по овоме наређењу, бан ће по прегледу и одобрењу планова наредити спровођење поступка за давање дозволе (§ 31—39).

(²) Ако сопственик постојећег постројења не поднесе планове за преправку или наређену му преправку у одређеном року не изврши, надлежна ће власт поступити по последњем ставу § 14.

(³) Општа управна власт првог степена је дужна да своје извршне одлуке о давању по-

властице за подизање нових постројења и о рушењу постојећих штетних постројења достави бану ради уписа истих у књигу повластица.

Д. Престанак повластице

§ 53. — (1) Издава повластица гаси се:

1) када истече рок трајања повластице;
2) кад повластичар изрично изјави надлежној власти, да се одриче додељене му повластице.

(2) Надлежна власт ће издавати повластицу огласити за неважећу и исту од повластичара одузети и пре истека рока њеног трајања, и то:

1) ако грађење постројења не буде почето или довршено у року, који је повластичаром одређен;

2) ако повластичар обустави рад постројења за време дуже од три године;

3) ако повластичар не поступи по последњем ставу § 14;

4) ако повластичар, без одобрења надлежне власти, цело постројење или који његов део премести или ако на постројењу изврши неправку хидрографевинског дела постројења, којом се мења јачина постројења или која утиче на дозвољену количину, правац тока, висину успора или величину корисног пада воде, и ако он, после казне по § 71 на захтев надлежне власти у одређеном року не врати постројење у стање, како је утврђено повластичаром;

5) ако повластичар без одобрења надлежне власти промени сврху постројења и на захтев власти не саобрази је условима повластице.

(3) Одлуке о престанку, односно о поништењу повластице доноси она власт, која је повластицу издала.

(4) На случај, да се повластичар одрекне повластице или да му надлежна власт одузме повластицу пре истека рока њеног трајања, надлежна ће власт или продужити правилне радове преко других повластичара или једновремено са оглашењем да је повластица престала важити, наредити које радове и у коме року треба дотадањи повластичар да изврши, те да се омогући протицање воде без штете за јавне интересе и приватна права као и за режим дотичног водног тока. Ако он одређене му радове у датом року не би извршио, извршиће их власт о његовом трошку.

(5) У овом случају код постројења са јачином преко 25 коњских снага хидрографевински део постројења са свима припадајућим направама и припадностима потребним за правилан рад постројења заједно са свима правима повластичара на земљиште на коме је постројење подигнуто, прелази у државну својину без икакве накнаде.

(6) Код постројења са јачином до 25 коњских снага део постројења у кориту водног тока прелази у својину државе, а остали део постројења остаје својина дотадањег повластичара.

§ 54. — Ако повластица постројења јачине преко 200 коњских снага, чији су приходи заложени, престане важити пре истека времена трајања (§ 53), надлежне власти могу по слободној оцени ову са непромењеним усло-

вима пренети на имаоца односно имаоце заложних прага, ако они то захтевају и ако се то не противи јавном интересу, и то по реду како су тражбине уписане у земљишним књигама.

§ 55. — (1) По истеку рока трајања повластице постројења на јавним водама са јачином већом од 25 бруто коњских снага са свима својим битним деловима и припадностима за рад и производњу енергије водном снагом прелазе у исправном стању и слободно од свих терета без икакве накнаде у својину државе.

(2) Повластице постројења јачине до 25 коњских снага као и постројења, која дају већи део енергије свом властитом индустријском предузећу, по истеку рока трајања повластице даваће се истим повластичарима под условима који за то буду прописани (§ 69).

(3) Годину дана пре истека рока повластице надлежна власт ће расписати јавно надметање за давање повластице за даљу експлоатацију постројења са утврђеним условима (§ 69.).

§ 56. — (1) На три године пре истека повластице одредиће бан стручну комисију, у коју за постројење јачине преко 200 коњских снага улазе инжењер кога одреди Министар грађевина, да у присуству повластичара изврши преглед дотичног постројења.

(2) Ако комисија нађе, да се услед неоправдавања постројење налази у неисправном стању, бан ће наредити које радове и оправке

и у којем року повластичар мора да изврши на постројењу, да би на истеку повластице било способно да исправно ради.

(3) Ако повластичар наређене му радове у одређеном року, а најкасније годину дана пре истека рока трајања повластице, не би хтео извршити, извршиће их власт на његов трошак.

§ 57. — Повлашћена постројења не могу бити у земљишним књигама оптерећена преко истека времена трајања повластице. Ове забране имају се забележити у земљишне књиге.

§ 58. — (1) У случају извлаштења (експропријације) постројења пре истека рока трајања повластице, све уговорене обавезе повластичара у погледу давања произведене енергије, са роком трајања док траје повластица, прелазе на онога, за чији се рачун врши извлаштење (експропријација). С тога све те уговоре морају било повластичари било друга страна регистровати у року од 15 дана по њиховом закључењу код надлежне банске управе ради стављања белешке у књигу повластица.

(2) Уговори, који у овоме року не би били достављени надлежној власти, неће се узимати у обзир при извлаштењу (експропријацији) дотичног постројења, а заинтересовани имају право на накнаду штете од дотичног власника предузећа, ако су тиме оштећени.

Пета глава. Особене одредбе

§ 59. — (1) Повластичар је дужан, да целокупно постројење одржава у исправном

стању и да, чим примети да вода надлази, покретну брану, затварачнице на отворима за пропуштање наноса и другим уставама толико отвори и пусти да вода слободно отиче, да се ниво воде не издигне изнад дозвољене висине и да не поплави околна земљишта.

(²) Повластичар је такође дужан, да одржава у исправном стању и све споредне грађевине, које према § 34. мора да сагради.

(³) Исто тако повластичар је дужан да кроз отворе своје бране пропушта у речно корито минималну количину воде, која је, приликом дате му повластице, одређена за друге сврхе.

(⁴) Ако се не може да утврди ко је повластичар или се овај не може пронаћи, обавезни су, да се брину о уредном одржавању постројења и исправном руковођењу његовим направама за регулисање висине ниво-а и правилног отицања воде она лица, која стварно употребљавају постројење.

§ 60. — Два или више повластичара, који искоришћавају воду помоћу заједничке бране или заједничке доводне ваде са степенастим падовима, дужни су да трошкове за грађење и одржавање бране, упусне уставе и таложнице на почетку ваде, снесе заједнички сразмерно јачини њихових постројења, ако то приликом издавања повластице не би друкчије било одређено или између повластичара уговорено.

§ 61. — (¹) Без одобрења власти, која је повластицу издала, повластичар не може мењати привредну намену постројења.

(²) Промена сврхе постројења одобрите се, ако то не би било противно јавним интересима нити би тиме било повређено стечено право других.

§ 62. — (¹) Повластица за искоришћавање водне снаге не може се преносити на другога без одобрења власти, која је повластицу издала.

(²) За новог власника повластице обавезни су сви услови пренете повластице.

(³) Када повластица прелази на друго лице путем наследства, нови власник је дужан, да најдуже у року од три месеца, од када је постројење прешло у његову својину, о томе извести надлежног бана ради стављања белешке у књигу повластица.

§ 63. — Повластичари постројења са јачином преко 100 коњских снага дужни су да, најдуже у року од године дана по ступању на снагу овога Закона односно по пуштању постројења у рад, код својих постројења о своме трошку поставе и одржавају водомере и кишомере, на истима уредно врше посматрања, добивене податке уписују у прописане обрасце и достављају их надлежној власти, а све то према општим прописима и правилнику, које за то буду издале надлежне власти.

§ 64. — (¹) Повластичар је дужан, да додељену му воду непромењене каквоће по употреби врати у реку.

(2) Код употребе воде за стругаре и друга постројења струготине, отпатке од дрвета као и друге материје, које загађују воду, повластичар не сме упуштати у воду или реку.

§ 65. — У случају пожара повластичар је дужан, да без икакве накнаде допусти да се од додељене му количине воде може узети количина потребна за гашење пожара.

§ 66. — Повластичари постројења за искоришћавање водних снага дужни су, да производњу и пренос електричне енергије за јавне сврхе саобразе законским прописима, који о томе буду важили.

§ 67. — Трошкови око вршења увиђаја и расправе на лицу места ради давања повластица за подизање нових или преправку постојећих постројења као и ради давања дозволе за рад постројења падају на терет молиоца.

§ 68. — (1) Повластице за подизање постројења из § 17 а., морају се објавити у Службеном листу дотичне бановине, а повластице за постројења јачине преко 200 коњских снага још и у „Службеним новинама.” Одлуке о одузимању или гашењу ових повластица објављују се на исти начин. Објављивање врши бан.

(2) Трошкови штампања повластица као и трошкови за штампање објава по §§ 27 и

37 падају на терет повластичара односно молиоца.

§ 69. — (1) Постројења јачине преко 25 бруто коњских снага по истеку рока трајања повластице даваће се у даљу експлоатацију путем јавног надметања најмање једну годину пре истека рока повластице.

(2) Најмање два месеца пре дана одређеног за надметање Министар грађевина и Министар финансија прописаће и сходно првом ставу § 27 објавиће услове по којима ће се дотично постројење дати у експлоатацију.

(3) При давању постројења у експлоатацију првенство при једнаким понудама има издавањем повластичар.

Шеста глава. Казне

§ 70. — Ко се огреши о одредбе из §§ 41 (став 5), 47, 48, 49 (став 7), 50, 59, 61, 62, 63, 64 и 66 казниће се, у колико то у следећим параграфима није друкчије предвиђено, иступно са 50 до 1.500 динара, а на случај неисплате новчане казне у остављеном року затвором од једног до тридесет дана. Поступак ће се обавити по постојећим прописима о иступима.

§ 71. — (1) Опште управне власти првог степена су дужне, да сваку самовласну радњу у кориту водног тока одмах на лицу места спрече, да извршиоца дела казне у корист фонда вода са 100 до 10.000.— динара као и да му нареди да изврши шта је неопходно

нужно у интересу јавне безбедности или ради отклањања штете (§ 59).

(²) Онога пак, који без дозволе надлежне власти по овом Закону сагради ново или преправи постојеће постројење, власт ће казнити новчаном казном у корист фонда вода у износу од 1000 до 30.000 динара и забрањити му одмах рад у бесправном постројењу и наредиће му, да у одређеном року подигнуто постројење у корист водног тока о својој трошци поруши и из корита уклони, у колико је то стварно потребно ради слободног протицања воде.

(³) Ако извршилац дела не уради, што му је наређено, урадиће власт о његовом трошку.

(⁴) За случај неисплате новчане казне у остављеном року казна ће се претворити у затвор.

Седма глава. Прелазне и завршне одредбе

§ 72. — Сва права стечена по ранијим законима или обичајном праву као и обавезе за њих везане остају у важности.

§ 73. — Дужности из §§ 61 и 62 терете и постројења, подигнута пре ступања на снагу овога Закона.

§ 74. — (¹) Власници постројења, која су подигнута пре доношења овога Закона супротно досадањим законима или обичајном праву, морају у току од 3 године од обнародовања овога Закона надлежној власти под-

нети молбу са прописаним плановима ради добијања повластице по овом Закону у колико за то има услова.

(²) Против онога, ко не поступи по овој пропису, поступиће се по истеку предњег рока по § 71.

§ 75. — (¹) Пловне и сплавне реке са својим рукавцима, као и њихове обале, јесу јавно добро.

(²) Јавно добро су и све остале реке, потоци, језера и друге текуће или стајаће воде, као и њихове обале, ако коме не припадају ма по коме законом признатом праву.

(³) Исто тако су јавно добро и воде, које се из јавне воде одводе и по употреби враћају у исту или уводе у неку другу воду.

(⁴) На јавним водама не могу се приватно-правним путем стећи ни право власништва ни каква друга приватна права.

(⁵) Граница између корита једне воде и приобалног земљишта (обала) одређује се према нормалном водостају, то јест према водостају који најдуже траје у години.

§ 76. — Следеће су воде својина власника земље, ако се томе не противе стечена права других:

а) подземна вода која се налази у његовом земљишту и вода која извире у његовом земљишту изузев сланих и минералних вода које припадају држави;

б) атмосферска вода скупљена на његовом земљишту;

в) вода у бунарима, рибњацима, цистернама и другим резервоарима на његовом земљишту, као и вода у каналима, цевима итд. спроведена за његову употребу, и

г) отоци горе поменутих вода до границе његовога земљишта или док се не улију у јавну воду, ако ова протиче преко тог истог земљишта.

§ 77. — ⁽¹⁾ Она лица, која добију властину за подизање нових постројења на јавним водама по ступању на снагу овога Закона, уживаће аутоматски олакшице за плаћање течевине односно друштвеног пореза у погледу прихода од самог таквог постројења, како следи:

1) ако је јачина постројења преко 30.000 коњских снага, умањиће се законски утврђена пореска основица:

пореске године: 1932, 1933, 1934,
1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940

и 1941 за 80%

даљих пет пореских година . . . за 60%

даљих пет пореских година . . . за 25%

2) ако је јачина постројења преко 10.000 до 30.000 коњских снага, умањиће се законски утврђена пореска основица:

пореске године: 1932, 1933, 1934,

1935, 1936 за 75%

даљих десет пореских година . . . за 50%

даљих пет пореских година . . . за 25%

3) ако је јачина постројења преко 1000 до 10.000 коњских снага, умањиће се законски утврђена пореска основица:

пореске године: 1932, 1933, 1934,

1935 и 1936 за 60%

даљих десет пореских година . . . за 40%
даљих пет пореских година . . . за 25%

4) ако је јачина постројења преко 25 до 1000 коњских снага, умањиће се законски утврђена пореска основица:

пореске године: 1932, 1933, 1934,

1935 и 1936 за 50%

даљих десет пореских година . . . за 25%.

5) ако је јачина постројења до 25 коњских снага, умањиће се законски утврђена пореска основица:

пореске године: 1932, 1933, 1934,

1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940

и 1941 за 25%

⁽²⁾ Код друштава обавезних на јавно полагање рачуна у случају недостатка основице за разрез друштвеног пореза у току наведених пореских година у ставу ⁽¹⁾ неће се наплаћивати законски минимални порез по члану 86/2 Закона о непосредним порезима.

⁽³⁾ О пореском олакшању по предњем ставу водиће строгу евиденцију орган Министарства грађевина при Краљевској банској управи и сваку промену достављати Финансијској дирекцији.

§ 78. — Грађење путова и железница поред водних токова мора бити доведено у склад са рационалним искоришћавањем водних снага дотичних токова.

§ 79. — Ради обезбеђења што рационалнијег искоришћавања водних снага на појединим водама или појединим деоницама водних токова и ради обезбеђења рационалног изво-

ђења и других радова и грађевина од општег интереса на тим деоницама (као што су: регулације и каналисање река, грађење пловних канала, сплаварење, наводњавање, исушавање) као и ради довођења у сагласност свих тих радова у сврху извођења рационалног водног газдинства — овлашћује се Министар грађевина да по потреби може прописати нарочите услове који се морају узети у обзир при подизању грађевина на тим водама или водним токовима.

§ 80. — Министар грађевина са надлежним Министрима прописаће, у сагласности са Претседником министарског савета, потребне уредбе, правилнике и упутства за извршење овога Закона.

§ 81. — Овај Закон ступа у живот кад се обнародује у „Службеним новинама” а три месеца иза тога добива обавезну снагу и тада престају важити сви прописи других закона и уредаба, који су му противни.

Службене новине Бр. 154 — LI од 10 јула,
1931. — III год.

Чибр.
36445